

Stavebníctvo a Európska únia

Ing. Martin Gádoši

Abstrakt

V Európskej únii je stavebníctvo jedným z najdôležitejších výrobných odvetví a jednou z hybných síl hospodárskeho rozvoja. Toto odvetvie zahŕňajúce pozemné aj inžinierske stavby (napr. cesty, mosty, železnice atď.) je na čele priemyselných odvetví v oblasti zamestnanosti a priameho aj nepriameho vytvárania pracovných miest. Európska únia začala s harmonizáciou európskych noriem týkajúcich sa stavebných výrobkov a zároveň sa zamerala na environmentálne aspekty súvisiace s týmto odvetvím. Situácia v EÚ nie je taktiež priaznivá. Klesá produkcia a tržby, ako u nás, tak aj v Európe. Príspevok podáva náhľad do aktuálnej situácie v Európskej únii a vykresľuje grafy konkrétnej situácie.

Construction sector and European Union

Abstract

In the European Union is construction sector one of the most important industries and one of the movers of economic development. This industry including building and engineering constructions (such as roads, bridges, railways, etc.) is leading industry in zone of employment and direct and also indirect creating job positions. The European Union started with the harmonization of European standards relating to construction products and simultaneously started focusing on the environmental aspects associated with this industry. Also, the situation in the European Union is not favorable. The production and sales fall down, as with us, as well as in Europe. The report is giving the view into the current situation in the European Union and draws graphs of the particular situation.

Úvod

Stavebníctvo ako samostatné odvetvie národného hospodárstva býva často označované za prístroj na meranie ekonomického vývoja, pretože veľmi citlivo reaguje na zmenu chovania investorov. Výkony stavebníctva sú jedným z indikátorov konjunktúrneho vývoja ekonomiky tým, že majú účinky na celý rad ostatných odvetví. Tieto multiplikačné účinky vplývajú na ostatné priemyselné odvetvia, ktoré sú často veľkou mierou svojej produkcie závislé na obratoch v stavebníctve. V tomto dôsledku sa stavebníctvo stáva hybnou silou ekonomického rastu a vývoja a pre priemyselný rast Európskej únie je jeho vývoj rozhodujúci. Akceleračný princíp stavebníctva v hospodárstve má však aj protipól, a to v rýchlom útlme stavebníctva v čase recesie.

Ekonomika stavebníctva, stavebného podniku a stavebného diela

Ekonomika stavebníctva je ucelený systém projektovania, výroby, údržby, opráv, rekonštrukcií stavieb a tovarov stavebného charakteru a obchodovania s nimi. Tvorí súčasť národného hospodárstva. Systém je súbor výrobných činiteľov, prepojených vzťahmi medzi nimi a s vonkajším okolím. Poznatky o ekonomike stavebníctva sú potrebné pre odborné predvídanie (prognózovanie) dopytu po stavebných prácach a ekonomických podmienok jeho uspokojovania. Tie sú potrebné pre samostatné prognózovanie, ale najmä tvorivé využívanie prognózy špecialistov. Taktiež môžu viesť k odhaleniu krízového stavu podniku a môžu odhaliť ekonomické nedostatky krajiny, v ktorej podnik operuje. S ekonomikou stavebníctva úzko súvisí ekonomika stavebného podniku a ekonomika stavebného diela.

Ekonomika stavebného podniku je systém projektovania, výroby, údržby, opráv a rekonštrukcií stavieb v jednom podniku a jeho obchodovania s druhými podnikmi. Tvorí súčasť ekonomiky stavebníctva. Poznatky o ekonomike stavebného podniku sú potrebné pre úspešné riadenie projekčného, inžinieringového a stavebného podniku.

Ekonomika stavebného diela je systém projektovania, výroby, údržby, opráv a rekonštrukcií stavebného diela a obchodovania s ním počas jeho fyzickej životnosti. Tiež tvorí súčasť ekonomiky stavebníctva. Poznatky o ekonomike stavebného diela sú potrebné pre úspešné riadenie hodnoty stavebného diela. Riadenie hodnoty stavebného diela tkvie v optimalizácii protichodných požiadaviek na zdroje, cenu a nákladnosť používania stavebného diela počas jeho ekonomickej životnosti.

Vplyvy na rast a vývoj ekonomiky stavebníctva EÚ

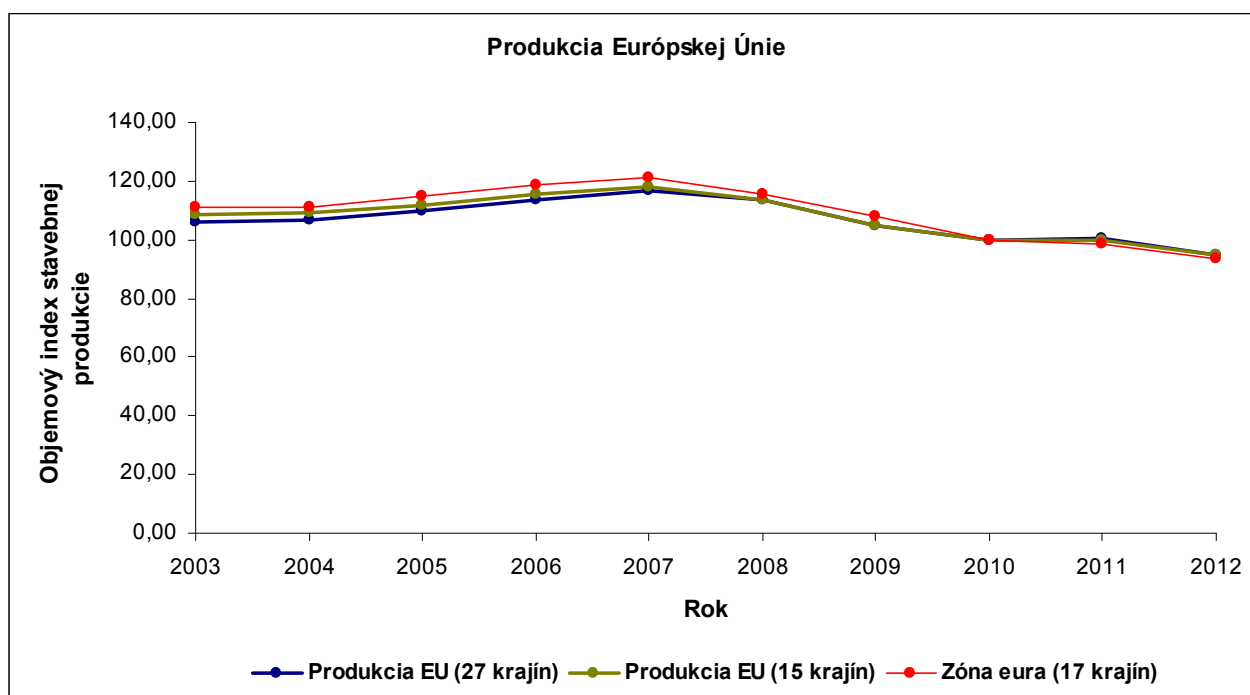
Problémy eurozóny, hlavne poklesy ekonomickej činnosti ukazujú na vážnu hrozbu. Platí pre hlavné ekonomiky Európy, ktoré sa nachádzajú v dlhovej kríze a môže v budúcnosti predstavovať hrozbu aj pre samotné „euro“. Kríza súvisí nie len so štátnymi dlhmi jednotlivých krajín, financiami a stavom bánk, ale má tiež korene v reálnej ekonomike so štrukturálnymi problémami. Na spôsobe akým sa rieši kríza je pravdepodobné, že bude mať ďalekosiahly vplyv na Európu a aj zvyšok sveta.

V minulom roku sa spomalil rast výkonnosti európskej ekonomiky vplyvom vonkajších aj vnútorných faktorov. Z vonkajších faktorov to bol vplyv dlhovej krízy a s ňou súvisiaci pomalší ekonomický rast v eurozóne (vrátane Nemecka). Jedným z rozhodujúcich vnútorných faktorov bola konsolidácia verejných financií. Tvorba reálneho HDP stúpala o 3,1%, čo je podľa revidovaných údajov o 0,9 percentuálneho bodu menej ako v roku 2011, ale výkonnosť hospodárstva v roku 2012 napriek tomu prekročila predkrízovú úroveň z roku 2008. Vzostup celkovej inflácie bol primárne dôsledkom vyššej jadrovej inflácie, zvýšenia regulovaných cien, ale čiastočne súvisel aj s opatreniami vlády na konsolidáciu verejných financií (zvýšenie sadzby DPH z 19% na 20% a pod.).

Vývoj stavebnej produkcie EÚ v rokoch 2003 - 2012

Vývoj stavebníctva EÚ ako aj stavebnej produkcie sa v posledných rokoch výrazne spomalil. Do roku 2007 stavebníctvo zaznamenalo postupný nárast produktivity, v dôsledku čoho narastal počet podnikov a stavebníctvu sa celkovo darilo. V roku 2007 sa produkcia ocitla na vrchole. S nástupom krízy ale dochádza k jej poklesu až do súčasného obdobia. Najhoršie výsledky dosiahla produkcia stavebníctva EÚ v rokoch 2010 a 2012. Prejavilo sa to poklesom produkcie a čistého zisku 20 najväčších európskych firiem takmer o 46%.

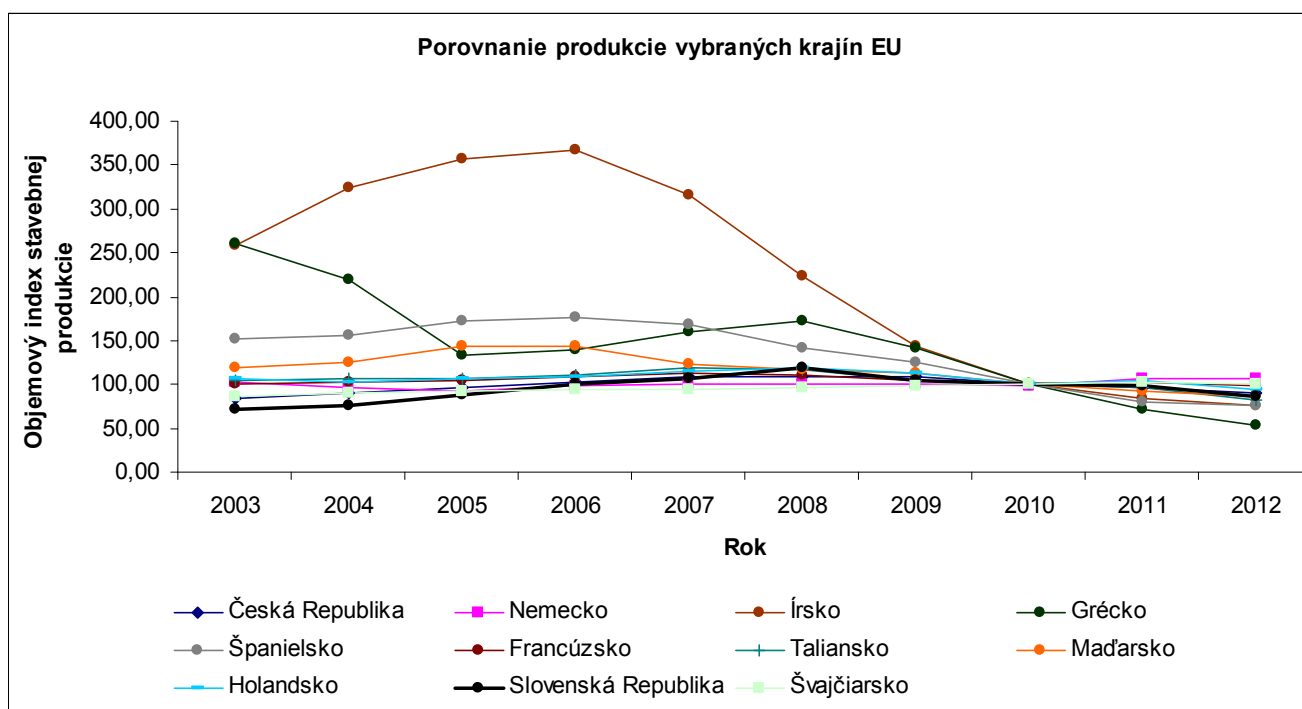
Graf č. 1: Vývoj produkcie stavebníctva EÚ v rokoch 2003 - 2012

Zdroj: Eurostat 2013: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

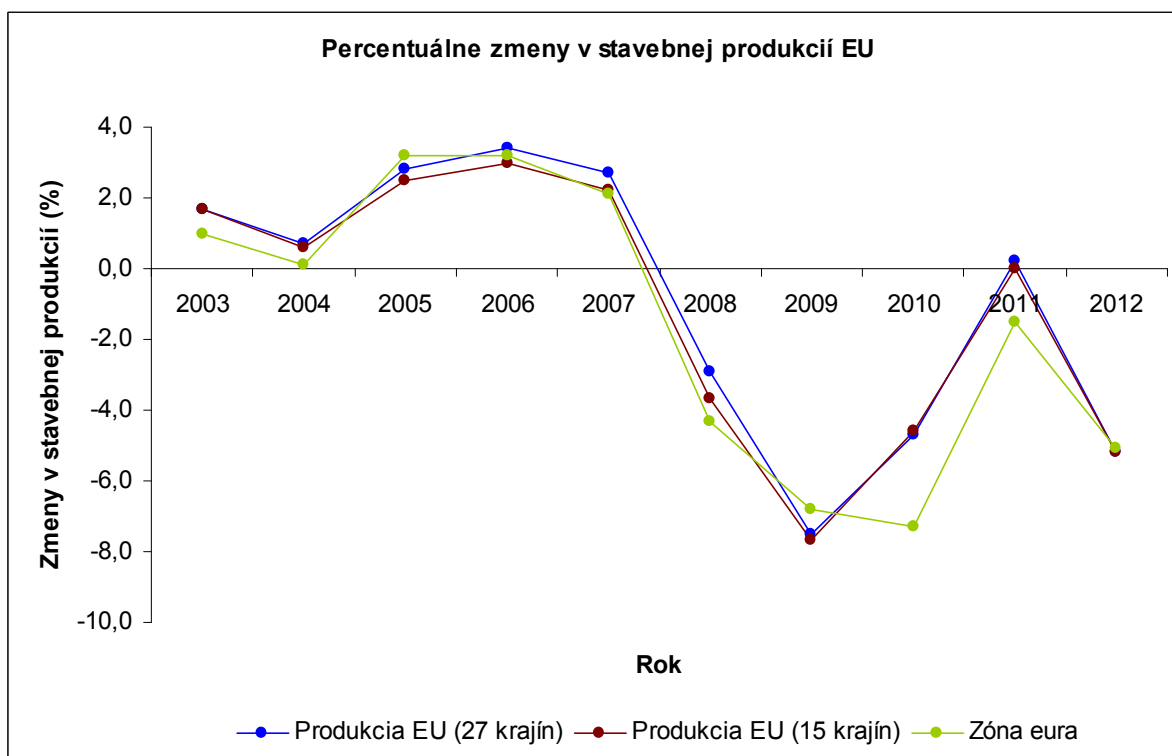
Priebeh krízy, či už finančnej alebo systémovej a následná nestabilita spôsobuje pesimizmus v odvetví. Významný pokles produkcie krajín EÚ v roku 2012 sa podpísal na situáciu dnes. Momentálny pokles v stavebníctve sa odzrkadľuje na jednotlivých krajinách a perspektíva do budúcnosti je neistá, ale môžeme čakať veľmi mierny nárast počas roka 2013. Veľký pokles môžeme sledovať u krajín ako je Španielsko, Grécko, Írsko. Veľmi dobre sa zo situáciou vyrovnalo Nemecko, Francúzsko a miernejšie poklesy, ktoré nezapôsobili devastujúco na krajinu možno sledovať u napr. Slovenska, alebo Českej Republiky.

Graf č. 2: Vývoj produkcie stavebníctva vybraných krajín EÚ v rokoch 2003 - 2012

Zdroj: Eurostat 2013: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

Graf č. 3: Zmeny produkcie stavebníctva EÚ v rokoch 2003 - 2012

Zdroj: Eurostat 2013: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

Záver

Príspevok sa zaoberá situáciou v stavebníctve s rozmermi Európskej únie. Načrtáva vplyvy, vývoj produkcie a zmeny produkcie stavebníctva Európskej únie a niekoľkých členských krajín. Dôležité je uvedomiť si, že nielen Slovenské a České stavebníctvo, ale celá EÚ sa nachádza pod vplyvom dlhovej krízy, v dôsledku ktorej predikcia budúceho vývoja nie je priaznivá. Je nutná stabilizácia stavebného sektora, ktorý multiplikačne pôsobí na ďalšie odvetvia priemyslu a ovplyvňuje tým chod celých krajín, čo sa premietá do rozmerov EÚ v negatívnom merítku. Eliminácia platobnej neschopnosti, zvýšenie dopytu naliatím verejných finančných zdrojov do sektorov stavebníctva a tým zlepšenie produktivity a tržieb by mohli pritiahnúť nových investorov a tým aj súkromné finančné zdroje, čo by spôsobilo čiastočnú stabilizáciu sektora.

POUŽITÁ LITERATÚRA:

- [1] *Eurozóna sa prepadla viac, ako sa čakalo.* Denník SME, 07.09.2012, s.8
- [2] TRÁVNIK, I. a kol.: *Ekonomika stavebného podnikania*, Bratislava: Vydavateľstvo STU, 2003, 126 s. ISBN 80-227-1895-5.
- [3] JANKOVICHOVÁ, E.: *Manažér v stavebníctve*. Brno: Tribun EU, 2010, s.103, ISBN 978-80-970530-9-3.
- [4] *Kvartálna analýza slovenského stavebníctva Q1/2013.* [on line] publikované marec 2013. [citované 28.04.2013] Dostupné z internetu
<http://www.ceec.eu/research/?iResearchId=63&do=downloadResearch>
- [5] VLACHYNSKÝ, K. a kol.: *Finančný manažment*. 3. vyd. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r. o., 2011, 419 s. ISBN 978-80-8078-356-3.
- [6] Dikmen, I., Birgonul, M., and Kiziltas, S. (2005). "Prediction of Organizational Effectiveness in Construction Companies." *J. Constr. Eng. Manage.*, 131(2), 252–261 s. ISSN 1943-7862.
- [7] VACEK, J. a kol.: *Kvalitatívna štúdia slovenského stavebníctva 2011.* CEEC (The Central and Eastern European Construction) Research , KPMG, máj 2009, s.10.

Príspevok bol spracovaný v rámci grantovej výskumnej úlohy VEGA 1/0184/12.